

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.014.01.2023

Pan
Maciej Berlicki
Burmistrz Gminy i Miasta Sianów
Urząd Gminy i Miasta w Sianowie
ul. Armii Polskiej 30
76-004 Sianów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/056 - Zabezpieczenie importu węgla kamiennego w związku z wprowadzeniem embarga na dostawy z Rosji.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy i Miasta w Sianowie ¹ , ul. Armii Polskiej 30, 76-004 Sianów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maciej Berlicki, Burmistrz Gminy i Miasta Sianów ² , od 22 października 2018 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie dostaw węgla w odpowiedniej ilości i jakości w celu jego sprzedaży osobom fizycznym. 2. Organizacja procesu sprzedaży węgla osobom fizycznym po preferencyjnej cenie.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ . Badania kontrolne obejmują również dowody dotyczące działań i zdarzeń zaistniałych przed 24 lutego 2022 r., w przypadku gdy miały wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Lidia Modrzejewska-Markiewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/78/2023 z 12 maja 2023 r. (akta kontroli str. 2)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz Gminy lub Burmistrz.

³ Zakończenie czynności kontrolnych 12 lipca 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina zrealizowała zadanie związane z zakupem i zapewnieniem sprzedaży osobom fizycznym węgla kamiennego z zachowaniem preferencyjnych warunków określonych w ustawie z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych⁶.

Gmina zabezpieczyła odpowiednią ilość węgla wszystkim uprawnionym do zakupu mieszkańcom. Węgiel zakupiono od uprawnionego podmiotu wprowadzającego do obrotu i w całości sprzedano osobom fizycznym po preferencyjnej cenie. Cena węgla została określona rzetelnie i zgodnie z przepisami ww. ustawy. Elastyczna konstrukcja umowy zawartej z podmiotem wprowadzającym do obrotu, chociaż zawierała jeden element niezgodny z wymogami tej ustawy i nie zabezpieczała w pełni interesów Gminy, przyczyniła się do uniknięcia zamówienia węgla w nadmiernej ilości. Uzyskane przez Gminę dochody i poniesione koszty z tytułu realizacji zadania wskazują na racjonalność gospodarowania środkami.

Stwierdzone nieprawidłowości polegające na niezachowaniu terminu opublikowania informacji o udzieleniu zamówienia na zakup węgla i terminu zapłaty za jedną z 12 faktur za zakup węgla - nie spowodowały negatywnego wpływu na sprawność realizacji zadania. Mieszkańcy Gminy nie zgłosili reklamacji na jakość węgla i nie złożyli skarg na sposób obsługi zadania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie dostaw węgla w odpowiedniej ilości i jakości w celu jego sprzedaży osobom fizycznym.

Opis stanu faktycznego

1.1. Wstępne zapotrzebowanie na węgiel - na potrzeby umowy z podmiotem wprowadzającym do obrotu, tj. WĘGLOKOKS S. A. z siedzibą w Katowicach⁸ - Gmina określiła w ilości 1 950 ton. Liczba gospodarstw (1 300) została ustalona na podstawie złożonych przez mieszkańców deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

(akta kontroli str. 78-85)

Na podstawie § 1 ust. 2 umowy zawartej ze Spółką Węglkokoks rzeczywistą ilość węgla określano na bieżąco, poprzez zapotrzebowania, a następnie zamówienia, których wzór zamieszczono w załączniku do umowy. Ostateczną ilość zamówionego węgla określono w ramach ośmiu zapotrzebowań złożonych przez Gminę na 350 ton⁹.

(akta kontroli str. 85, 97-98, 128)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Wartość i sortyment zapotrzebowanego węgla w stosunku do pierwszych zamówień ustalono w oparciu o sondaż telefoniczny od mieszkańców,*

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2022 r., poz. 2236, ze zm. Dalej: ustawa o zakupie preferencyjnym węgla.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej: Spółka Węglkokoks.

⁹ 75 ton na groszek / ekogroszek 5-25 mm CN2701 oraz 275 ton na gruby (orzech 25+mm) CN2701.

następnie w oparciu o informacje uzyskane z MGOPS¹⁰ o ilościach i sortymencie na bazie napływających wniosków od mieszkańców o zakup węgla.

(akta kontroli str. 114)

Zgodnie z danymi wynikającymi z faktur Gmina zakupiła i sprzedała 353,3 tony węgla¹¹.

(akta kontroli str. 133, 140-141)

1.2. Zamiar dokonania zakupu węgla Gmina ogłosiła 7 listopada 2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

(akta kontroli str. 129)

1.3. - 1.4. Gmina nie miała realnego wpływu na wyłonienie podmiotu wprowadzającego do obrotu, od którego dokonała zakupu węgla. Na adres e-mail Gminy 12 listopada 2022 r. wpłynęła oferta ze Spółki Węglkokoks wraz z projektem umowy. Była to jedyna oferta od podmiotów, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Aktywów Państwowych z dnia 2 listopada 2022 r. w sprawie wykazu podmiotów uprawnionych do prowadzenia sprzedaży gminom paliwa stałego¹².

(akta kontroli str. 56-77, 114)

Umowę Nr US1000780/2022 ze Spółką Węglkokoks dotyczącą sprzedaży węgla na potrzeby zakupów preferencyjnych przez osoby fizyczne w gospodarstwach domowych¹³ Burmistrz Gminy podpisał¹⁴ elektronicznie 25 listopada 2022 r.¹⁵

(akta kontroli str. 85-107)

W umowie określono wszystkie elementy wymagane art. 3 ust. 3-7 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla, tj.:

- strony umowy (Sprzedawcę - Spółkę Węglkokoks, którą reprezentował pełnomocnik¹⁶; Kupującego – Gminę, którą reprezentował Burmistrz przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy);
- cenę węgla w wysokości 1 500 zł / tonę brutto [§ 6 ust. 1 umowy];
- termin płatności: 60 dni od dnia wydania węgla kamiennego przez Sprzedawcę; za datę zapłaty określono datę uznania rachunku bankowego Sprzedawcy, w ramach mechanizmu podzielonej płatności¹⁷ [§ 6 umowy];
- wstępną liczbę gospodarstw domowych (1 300) zainteresowanych zakupem węgla w ilości 1 950 ton [§ 1 ust. 2 umowy];
- zasady składania przez Gminę zapotrzebowań na rzeczywistą ilość węgla i jego sortyment¹⁸ [§ 1 ust. 3 umowy oraz załącznik nr 1 do umowy];

¹⁰ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dalej: MGOPS.

¹¹ Różnica 3,3 tony powstała z sumy poszczególnych partii rzeczywistego załadunku.

¹² Dz. U. poz. 2237.

¹³ Dalej: umowa.

¹⁴ Pełnomocnik Spółki Węglkokoks podpisał umowę dzień wcześniej.

¹⁵ Na czas oznaczony - od daty jej zawarcia do 30 kwietnia 2023 r.

¹⁶ Pełnomocnictwo udzielone zostało przez dwóch Wiceprezesów Zarządu Spółki Węglkokoks (ds. Finansowych i ds. Handlowych).

¹⁷ Czyli split payment, który polega na tym, że płatność za towar lub usługę, zrealizowana przez nabywcę specjalnym przelewem – tak zwanym komunikatem przelewu, nie trafia w całości na rachunek odbiorcy, ale zostaje rozdzielona na kwotę netto i podatek VAT.

¹⁸ Raz dziennie na wzorze wskazanym w załączniku do umowy.

- sposób, warunki i termin odbioru węgla przez Gminę¹⁹ [§ 3 ust. 2 umowy oraz załącznik nr 1 do umowy];
- obowiązek załączania przez Sprzedawcę do każdej faktury: WZ²⁰, dokumentów przewozowych, oświadczenia o pochodzeniu węgla oraz świadectwa jakości paliw stałych (jeśli było wymagane) [załącznik nr 1 do umowy];
- procedurę reklamacji ilościowej i jakościowej²¹ [załącznik nr 2 do umowy].

Warunek określony w załączniku nr 1 do umowy dotyczący dołączania świadectwa jakości węgla na etapie przedkładania faktury był niezgodny z przepisem art. 3 ust. 5 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla, według którego kopię najbardziej aktualnego certyfikatu jakości potwierdzającego parametry jakościowe paliwa stałego należało dołączyć do umowy. Powyższe spowodowało, że interesy Gminy nie zostały zabezpieczone w wystarczający sposób, ponieważ nie znano jakości kupowanego węgla w momencie zawierania umowy, a dopiero po jego przetransportowaniu na miejsce składowania i przed dokonaniem zapłaty za daną partię węgla²². Treść umowy dotyczącej sprzedaży węgla na potrzeby zakupów preferencyjnych została sformułowana przez Spółkę Węglukoks. Zatem Gmina nie miała pełnego wpływu na zapis ww. warunku umowy, z uwagi m. in. na pilność wykonania zadania, co potwierdził Burmistrz wyjaśniając, że: *podczas wideokonferencji z wojewodą przekazywano wóldarzom gmin informację, by akceptować treść przedstawionych umów, aby nie wstrzymywać realizacji programu dystrybucji węgla.*

(akta kontroli str. 85-107, 116)

1.5. W okresie objętym realizacją zadania, zmiany w planie wydatków i dochodów Gminy w zakresie związanym z zakupem preferencyjnym węgla, Rada Miejska w Sianowie dokonała w formie siedmiu uchwał²³ (dwie w 2022 r. i pięć w 2023 r.). Pierwszą zmianę w planie wydatków dokonano 23 listopada 2022 r., tj. przed podpisaniem umowy na zakup węgla i przed dokonaniem pierwszych wydatków. Wszystkie wydatki Gminy poniesione na realizację zadania²⁴ miały pokrycie w planie, zgodnie z wymogiem art. 44 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁵.

Z uwagi na elastyczne zapisy umowy zawartej ze Spółką Węglukoks, tj. brak konieczności precyzyjnego określenia z góry ilości zamawianego węgla i jego łącznej wartości, podstawą zaciągnięcia przez Gminę zobowiązań były poszczególne zamówienia na węgiel. Każde zamówienie składano z zachowaniem zasady wynikającej z art. 46 ust. 1 ustawy ofp.

Plan wydatków i dochodów na 2022 r. oraz na 2023 r. obejmował wszystkie zrealizowane wydatki i wpływy dotyczące zakupu i sprzedaży węgla²⁶.

(akta kontroli str. 142-143)

¹⁹ Na warunkach ujętych w załączniku nr 1 do umowy, tj. dla każdego zamówienia na bieżąco, minimalna ilość przy transporcie drogowym to 25 ton, a maksymalna 1 000 ton / dobę, na podstawie zamówienia generowano zapotrzebowanie wraz z linkiem do formularza na potrzeby awizowania transportów w oknach załadunkowych.

²⁰ Wydanie na zewnątrz - dokument dotyczący obrotu magazynowego, który polega na przekazaniu materiałów z magazynu oraz przeznaczenie ich na sprzedaż.

²¹ Reklamację co do ilości węgla można było składać w przypadku braków ilościowych przed opuszczeniem terenu składowania wskazanego przez Spółkę Węglukoks; reklamację co do jakości węgla można było składać w przypadku wad fizycznych lub niezgodności węgla z zamówieniem (granicznymi parametrami jakościowymi).

²² Świadectwa dotyczące jakości węgla były każdorazowo dołączane do faktur.

²³ W sprawie zmian w budżecie Gminy.

²⁴ Ujęte w 12 fakturach za zakup węgla, 15 fakturach za składowanie węgla, pięciu fakturach za transport węgla i jednej za zakup druków faktur.

²⁵ Dz. U. z 2022 r., poz. 1634, ze zm., dalej: ustawa ofp.

²⁶ Z uwzględnieniem zmian dokonanych w czerwcu 2023 r.

1.6. Informacja o udzieleniu Spółce Węglukoks zamówienia na zakup węgla w Biuletynie Zamówień Publicznych została ogłoszona przez Gminę z przekroczeniem ustawowego terminu, co zostało opisane w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 130-132)

1.7. Gmina nie zawierała umów na wspólny zakup węgla z innymi gminami, o których mowa w art. 3 ust. 10-11 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

(akta kontroli str. 114)

1.8. W okresie realizacji zadania Gmina dokonała zapłaty zobowiązań z 12 faktur za zakup 353,3 ton węgla na łączną kwotę brutto 529 949,05 zł, z czego w 2022 r. za 152,2 tony kwotę 228 269,58 zł, a w 2023 r. za 201,1 ton kwotę 301 679,47 zł. Zobowiązania wynikające z 11 faktur uregulowano w prawidłowej wysokości i w terminie, a jedną fakturę opłacono po terminie płatności, co zostało opisane w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 140-141)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Informację o udzieleniu Spółce Węglukoks zamówienia na zakup węgla Gmina zamieściła w Biuletynie Zamówień Publicznych z naruszeniem terminu wynikającego z art. 6 ust. 2 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla o 175 dni. Ogłoszenie Gmina zamieściła w ww. Biuletynie 19 maja 2023 r., tj. w trakcie czynności kontrolnych NIK. Na podstawie ww. przepisu ustawy o zakupie preferencyjnym węgla informację o udzieleniu tego zamówienia należało zamieścić w Biuletynie Zamówień Publicznych w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia.

(akta kontroli str. 130-132)

Burmistrz wyjaśnił: *Z uwagi na szybkie tempo wprowadzania procedury udzielania zamówienia dotyczącego preferencyjnego zakupu paliwa stałego dla gospodarstw domowych, a co za tym idzie obciążenie obowiązkami osoby odpowiedzialnej za ten proces nie dochowano, (...) terminu zamieszczenia informacji o udzieleniu zamówienia na zakup węgla w Biuletynie Zamówień Publicznych. Osobą odpowiedzialną za zlecenie zamieszczenia informacji był (...) Inspektor ds. zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i spraw obronnych, który na polecenie Burmistrza Gminy i Miasta Sianów zajmował się w Urzędzie Gminy i Miasta w Sianowie prowadzeniem spraw wynikających z ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych.*

(akta kontroli str. 114)

2. Gmina nieterminowo dokonała jednej płatności za zakup węgla, co stanowiło niedopełnienie wymogów wynikających z faktury zakupu węgla oraz przekroczenie 60-dniowego terminu określonego w art. 3 ust. 8 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

Faktura nr SFT/23004222 z 15 marca 2023 r. (data dostawy / odbioru 7 marca 2023 r.) została uregulowana 11 maja 2023 r.²⁷, tj. trzy dni po terminie płatności wynikającym

²⁷ Nota odsetkowa wystawiona (19 czerwca 2023 r.) przez Spółkę Węglukoks na kwotę 50,87 zł opłacona została przez Gminę 6 i 29 czerwca 2023 r. (38,15 zł i 12,72 zł).

z faktury²⁸ i pięć dni po terminie wynikającym z ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

(akta kontroli str. 140-141, 144-151)

Według ww. przepisu ustawy o zakupie preferencyjnym węgla, termin dokonania przez Gminę płatności z tytułu realizacji umowy, wynosił 60 dni liczonych od dnia wydania paliwa stałego na rzecz gminy.

Burmistrz wyjaśnił: *Stwierdzona podczas kontroli płatność po terminie za fakturę nr SFT/23004222 z 15 marca 2023 r., wynika z przeoczenia terminu wskazanego na fakturze przez pracownika odpowiadającego za terminowe regulowanie zobowiązań. Pracownik, został upomniany i pouczony ustnie o przestrzeganiu terminów zapłaty zobowiązań. Dostawca węgla Spółka Węglkokoks do dnia składania wyjaśnień nie obciążyła Gminy Sianów odsetkami za nieterminowe uiszczenie zobowiązania. Gmina Sianów sama naliczyła odsetki bankowe za okres 3-dniowego opóźnienia w kwocie 38,15 złotych i w dniu 6 czerwca 2023 roku przekazała je na konto bankowe spółki Węglkokoks S.A. Dnia 6 czerwca 2023 r. pracownik, który odpowiada za powstałe w zapłacie opóźnienie, zwrócił powyższe odsetki, na konto Gminy Sianów.*

(akta kontroli str. 114-119)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina zapewniła dostawy węgla gospodarstwom domowym w odpowiedniej ilości z zachowaniem warunków zakupu preferencyjnego, nie miała jednak realnego wpływu na jakość kupowanego węgla. Elastyczna konstrukcja umowy zawartej ze Spółką Węglkokoks, chociaż zawierała element niezgodny z ustawą i nie zabezpieczała w pełni interesów Gminy, przyczyniła się do uniknięcia zamówienia węgla w nadmiarze. Ujawnione nieprawidłowości nie spowodowały negatywnego wpływu na realizację zadania.

OBSZAR

2. Organizacja procesu sprzedaży węgla na cele komunalne w ramach zakupu preferencyjnego

Opis stanu faktycznego

2.1. Zorganizowanie sprzedaży węgla osobom fizycznym zamieszkałym na terenie Gminy Burmistrz zlecił²⁹ do realizacji pracownikowi Urzędu oraz Kierownikowi MGOPS. Kierownik MGOPS odpowiadał za weryfikację wniosków o zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych, a pozostałe zadania³⁰ (w tym m.in. zamawianie odpowiednich ilości węgla, organizowanie transportu węgla do Gminy) realizował wyznaczony pracownik Urzędu – inspektor ds. zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i spraw obronnych.

(akta kontroli str. 109-110, 124-127)

Na podstawie § 7 zarządzenia wewnętrznego nr 16/2021 Burmistrza w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości do 130 000 zł w Urzędzie³¹ odstąpiono od stosowania przedmiotowego Regulaminu z uwagi na „pilną potrzebę zorganizowania transportu od miejsca wskazanego przez Węglkokoks i następnie dystrybucji węgla wśród mieszkańców Gminy”³².

(akta kontroli str. 152-159)

²⁸ Termin płatności na fakturze określony został na 62 dzień po dostawie węgla.

²⁹ Upoważnienie dla Kierownika MGOPS z 3 listopada 2022 r. znak: KAD.0052.23.2022, dla pracownika Urzędu – zakres obowiązków służbowych, uprawnień i odpowiedzialności z marca 2022 r.

³⁰ Z wyłączeniem obsługi finansowo - księgowej.

³¹ Z 6 kwietnia 2021 r. wydane na podstawie art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy ofp.

³² Określono w notatce służbowej zatwierdzonej przez Burmistrza.

Burmistrz wyjaśnił, że: *na terenie Gminy działalność z zakresu obrotu opałem prowadziły dwa podmioty, z czego tylko jeden złożył ofertę sprzedaży węgla w imieniu Gminy. Po wizytacji terenu składu mieszczącego się w Sianowie (...) stwierdzono, że spełnia on warunki na składowanie i sprzedaż węgla.*

(akta kontroli str. 115, 158)

29 listopada 2022 r. Gmina zawarła umowę o świadczenie usług³³ przy zawieraniu umów sprzedaży w ramach zakupu preferencyjnego paliwa stałego³⁴. Stroną umowy był prywatny przedsiębiorca prowadzący działalność obrotu opałem³⁵, a miejsce składowania i sprzedaży węgla położone było na terenie Gminy.

W umowie o świadczenie usług sprzedaży węgla zamieszczono w szczególności zapisy:

- a) o obowiązku przedsiębiorcy do: zgłaszania zastrzeżeń do jakości paliwa stałego, weryfikacji tożsamości kupujących z listami uprawnionych do zakupu preferencyjnego (weryfikacji dokonywał Kierownik MGOPS), dokonywania sprzedaży po cenie 2 000 zł brutto za tonę węgla, zgłaszania Urzędowi zapotrzebowań na paliwo stałe, przekazywania wpłat dokonanych przez kupujących na rachunek bankowy Urzędu;
- b) o braku obowiązku przedsiębiorcy do: przyjmowania reklamacji od kupujących, pakowania węgla, obsługi wniosków o zakup węgla, transportu węgla od podmiotu wprowadzającego do obrotu do miejsca składowania, ponoszenia kosztów rozładunku;
- c) dotyczące warunków usługi: przedsiębiorca każdorazowo miał weryfikować kupującego z listą uprawnionych; sprzedażą należało objąć wolumen każdorazowo nie mniejszy niż 0,5 tony i nie większy niż 1,5 tony³⁶; paliwo stałe sprzedawane miało być luzem; przedsiębiorca do ceny paliwa stałego (2 000 zł) nie mógł doliczyć żadnych dodatkowych kosztów i opłat obciążających osobę fizyczną nabywającą paliwo stałe, z wyłączeniem kosztów pakowania lub transportu paliwa stałego (z miejsca składowania do gospodarstwa domowego w przypadku, gdy osoba fizyczna skorzysta z usługi transportu oferowanego przez przedsiębiorcę, przy czym skorzystanie z tej usługi nie mogło warunkować sprzedaży tego paliwa stałego i jego wydania); za wykonane usługi określono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 370 zł brutto za tonę sprzedanego paliwa stałego, płatne przelewem w terminie 21 dni od daty otrzymania przez Urząd faktur, które przedsiębiorca wystawił³⁷.

(akta kontroli str. 160-163)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Nie było skarg ani doniesień o narzuceniu, przez podmiot sprzedający węgiel, mieszkańcom pewnych niekorzystnych warunków czy ograniczeń.*

(akta kontroli str. 115)

³³ Na czas określony do 31 grudnia 2022 r. Aneks z 27 grudnia 2022 r. przedłużono umowę do 30 kwietnia 2023 r. Usługi składowania i sprzedaży uprawnionym gospodarstwom domowym po preferencyjnej cenie.

³⁴ Dalej: umowa o świadczenie usług sprzedaży węgla.

³⁵ Dalej: przedsiębiorca.

³⁶ Z zastrzeżeniem, że maksymalną ilość sprzedawanego węgla określono w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw aktywów państwowych.

³⁷ Z częstotliwością raz na dwa tygodnie.

Ponadto według Burmistrza przedsiębiorca zadeklarował ustnie, że w okresie współpracy na składzie znajdować się będzie węgiel wyłącznie sprzedawany na warunkach preferencyjnych zakupiony przez Gminę.

(akta kontroli str. 116)

Przedsiębiorca wystawił na rzecz Gminy 15 faktur na łączną kwotę brutto 130 721,57 zł, z czego w 2022 r. pięć faktur na kwotę 58 130,13 zł, a w 2023 r. 10 faktur na kwotę 72 591,44 zł. Koszt obsługi w zakresie składowania i sprzedaży jednej tony węgla wyniósł 370 zł.

(akta kontroli str. 134)

Transport węgla z miejsca wskazanego przez Spółkę Węglukoks do miejsca składowania w Gminie odbywał się na podstawie elektronicznych zleceń³⁸ składanych przez Urząd przedsiębiorstwu transportowemu, z uwagi na sporadyczny i niemożliwy do zaplanowania charakter usługi.

(akta kontroli str. 115, 169-171)

Burmistrz wyjaśnił: *Podmiot świadczący usługi transportowe wyłoniono w oparciu o dokonane rozpoznanie wśród podmiotów świadczących tego rodzaju usługę. Wyboru przewoźnika dokonano w oparciu o najniższą stawkę ryczałtową oraz o dyspozycyjność. Spółka Węglukoks nie zapewniała transportu węgla oraz nie składała takiej oferty.*

(akta kontroli str. 115)

Przedsiębiorstwo transportowe zrealizowało 14 przewozów samochodowych³⁹ (po siedem w każdym roku), za które wystawiono pięć faktur na łączną kwotę brutto 27 852 zł, z czego w 2022 r.⁴⁰ na kwotę 14 076 zł, a w 2023 r.⁴¹ na kwotę 13 776 zł. Jednostkowy koszt 13 transportów wyniósł 1 600 zł, a jednego transportu 1 843,90 zł⁴². Średni koszt transportu jednej tony węgla wyniósł 78,83 zł.

(akta kontroli str. 135-136, 139)

Łączny koszt brutto usług transportu, składowania i sprzedaży 353,3 ton węgla wyniósł 688 572,62 zł⁴³, tj. średnio 1 948,96 zł za jedną tonę.

(akta kontroli str. 164)

2.2. Orientacyjny koszt sprzedaży węgla na warunkach preferencyjnych Urząd określił na poziomie 2 000 zł / tonę przy uwzględnieniu kosztu zakupu węgla (1 500 zł), usługi sprzedaży (370 zł) i średniego kosztu transportu (130 zł). Rzeczywisty średni koszt jednej tony węgla wyniósł 1 948,96 zł, tj. o 51,04 zł mniej niż koszt kalkulacyjny⁴⁴.

(akta kontroli str. 165-166)

³⁸ Po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

³⁹ Jeden transport max. 25 ton.

⁴⁰ Siedem transportów ze Składu w Złotowie.

⁴¹ Trzy transporty ze składu w Złotowie oraz cztery ze składu w Goleniowie.

⁴² Dodatkowy koszt wynikający z dłuższego, nieplanowanego pobytu kierowcy w miejscu odbioru węgla (brak możliwości odbioru węgla w ustalonym dniu, tj. 21 grudnia 2022 r. i odbiór w dniu następnym).

⁴³ W 2022 r.: 300 475,71 zł, a w 2023 r.: 388 096,91 zł.

⁴⁴ Tj. 2,6 % kosztu.

2.3. Informacja o cenie sprzedaży węgla mieszkańcom Gminy (2 000 zł) zamieszczona została⁴⁵ w systemie teleinformatycznym prowadzonym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji (<https://cieplo.gov.pl>) - zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o zakupie preferencyjnym węgla oraz art. 55 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw⁴⁶.

(akta kontroli str. 167-168)

2.4. Burmistrz upoważnił Kierownika MGOPS⁴⁷ do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących weryfikacji wniosków o zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych. Wyniki analizy prawidłowości weryfikacji wniosków o zakup preferencyjny węgla przedstawiono w wystąpieniu pokontrolnym nr: LSZ.410.014.02.2023 skierowanym do Kierownika MGOPS.

(akta kontroli str. 108-110)

2.5. Gmina zakupiła łącznie 353,3 tony węgla⁴⁸ i do 31 marca 2023 r. całość węgla sprzedano osobom fizycznym.

(akta kontroli str. 133, 140, 164)

2.6. Gmina nie zawierała umów sprzedaży węgla przed wejściem w życie ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

(akta kontroli str. 114)

2.7. Do Gminy nie złożono reklamacji w sprawie jakości węgla.

(akta kontroli str. 114)

2.8. Nie wystąpiły skargi osób fizycznych dotyczące niewłaściwej realizacji przez Gminę zadań wynikających z ustawy o zakupie preferencyjnym węgla.

(akta kontroli str. 114, 120-123)

2.9. W Gminie nie wystąpiły przypadki stwierdzenia złej jakości węgla, a także nie wystąpiła konieczność egzekwowania od podmiotu wprowadzającego węgiel do obrotu właściwego wykonania umowy.

(akta kontroli str. 115)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Proces sprzedaży węgla w Gminie został zorganizowany prawidłowo, co potwierdził m.in. brak skarg, reklamacji bądź nadmiaru węgla zakupionego przez Gminę. Działania podjęte przez Gminę spowodowały sprawną i efektywną realizację zadania. Uzyskane dochody i poniesione koszty z tytułu realizacji zadania wskazują na racjonalność gospodarowania środkami.

⁴⁵ Brak możliwości określenia daty wprowadzenia informacji.

⁴⁶ Dz. U. poz. 1967, ze zm.

⁴⁷ Oraz dwóch pracowników MGOPS.

⁴⁸ W 2022 r.: 177,02 tony, w 2023 r.: 176,28 ton.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 18 lipca 2023 r.

Kontroler
Lidia Modrzejewska-Markiewicz
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis